

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM MÔN HỌC LỊCH SỬ VÀ ĐỊA LÝ ĐỊA PHƯƠNG Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC HUYỆN CÁI BÈ, TỈNH TIỀN GIANG

Mai Thị Hồng Phượng*

ABSTRACT

Managing experiential activities through the subject of local history and geography in grades 4 and 5 in primary schools has a particularly important role in educational innovation. From the results of theoretical and practical research of the author, the article presents measures to manage experiential activities through the subject of local history and geography in grades 4 and 5, contributing to the formation of quality and competence. student force to improve the quality of comprehensive education in primary schools in Cai Be district, Tien Giang province

Keywords: *Experiential activities, local History and Geography subjects for grade 4, grade 5, primary school in Cai Be district, Tien Giang province*

Ngày nhận bài: 25/5/2021; Ngày phản biện: 26/5/2021; Ngày duyệt đăng: 2/6/2021

1. Đặt vấn đề

Quản lý hoạt động trải nghiệm (HĐTN) qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 là những biện pháp tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến quá trình tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương cho học sinh (HS) lớp 4, lớp 5. Đó là quá trình lập kế hoạch HĐTN, tổ chức thực hiện HĐTN, chỉ đạo thực hiện và kiểm tra, đánh giá HĐTN nhằm hình thành kiến thức, kỹ năng, thái độ cho HS qua đó phát triển nhân cách toàn diện cho HS qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng quản lý HĐTN qua môn học lịch sử địa lý địa phương huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang

Qua phân tích, đánh giá thực trạng quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương ở các trường tiểu học huyện Cái Bè; qua điều tra lấy ý kiến khảo sát của 22 cán bộ quản lý và 83 giáo viên trực tiếp dạy lớp 4, lớp 5 ở 9 trường tiểu học thuộc địa bàn huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang. Tác giả tìm ra những ưu điểm, những hạn chế về quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang.

2.1.1. Ưu điểm và nguyên nhân

- Cán bộ quản lý, giáo viên nhìn chung đã nhận thức được tầm quan trọng, sự cần thiết của HĐTN đối với quá trình hình thành phẩm chất và năng lực thực

tiễn của HS.

- Trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giáo viên cơ bản đáp ứng yêu cầu thực hiện nhiệm vụ chuyên môn, trong đó có HĐTN.

- Đa số các trường đều có triển khai tổ chức HĐTN cho HS, có xây dựng kế hoạch với nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức khá phù hợp với tình hình thực tế của đơn vị, địa phương.

- Chỉ đạo, kiểm tra đánh giá, tập huấn bồi dưỡng được quan tâm, đặc biệt tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất cho giáo viên tổ chức thực hiện HĐTN đạt mục tiêu đề ra.

* Nguyên nhân: Cán bộ quản lý và giáo viên cơ bản đã quan tâm đến HĐTN. Cán bộ quản lý và giáo viên thực hiện khá đầy đủ mục tiêu, nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương.

2.1.2. Một số hạn chế và nguyên nhân

- Cơ sở vật chất, kinh phí hoạt động thiếu thốn, nên việc tổ chức HĐTN hiệu quả chưa cao.

- Do kỹ năng tổ chức hoạt động của giáo viên bị hạn chế vì vậy mà hiệu quả tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương chưa đạt mục tiêu đề ra.

- Sự phối hợp giữa các lực lượng trong và ngoài nhà trường rất thấp. Nhà trường chưa phát huy được sức mạnh của phụ huynh HS, chưa mở rộng phạm vi hoạt động và giao lưu với các lực lượng bên ngoài nhà trường.

- Việc sử dụng kinh phí, cơ sở vật chất và phương tiện giảng dạy còn nhiều thiếu thốn. Kinh phí dành

* Trường Tiểu học Hòa Hưng, huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang

cho HĐTN còn nhiều khó khăn; sân trường chật hẹp....

- Công tác tổ chức, quản lý chỉ đạo còn chưa chặt chẽ, việc kiểm tra, đánh giá chưa sâu sát. Chưa xây dựng được tiêu chí đánh giá kết quả HĐTN chi tiết, cụ thể.

*** Nguyên nhân**

- Do nguồn tài chính còn hạn hẹp, nên cơ sở vật chất phục vụ cho tổ chức HĐTN mặc dù đã được các cấp, các ngành quan tâm, nhưng vẫn chưa đáp ứng đủ, một số trường còn thiếu điều kiện để tổ chức HĐTN.

- Quan niệm còn đặt nặng vấn đề lĩnh hội kiến thức môn học trên lớp là quan trọng hơn cả, còn các hoạt động giáo dục khác bị xem nhẹ nên một số giáo viên chưa thấy được rằng: thông qua HĐTN không những giúp HS củng cố, mở rộng, khắc sâu kiến thức cơ bản đã được học qua các môn học mà còn nâng cao hiểu biết về một số lĩnh vực của đời sống xã hội, các kỹ năng sống phù hợp với lứa tuổi. Một số cán bộ quản lý, giáo viên, phụ huynh HS có tâm lý ngại ngại rui ro khi tổ chức trải nghiệm, dã ngoại. HS chưa thấy được mục tiêu của HĐTN là giúp HS rèn luyện kỹ năng và phát triển năng lực, phẩm chất.

2.2. Biện pháp quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang

Từ kết quả khảo sát thực trạng về quản lý HĐTN qua môn học lịch sử địa lý địa phương huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang, cho thấy đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên đã phần nào nhận thức được tầm quan trọng của HĐTN, tuy nhiên vẫn còn một bộ phận nhỏ cán bộ, giáo viên chưa nắm vững các phương pháp và hình thức tổ chức HĐTN cho HS. Tuy nhiên vẫn còn một số cán bộ quản lý và giáo viên chưa nhận thức đúng đắn về mức độ ảnh hưởng của HĐTN đối với sự hình thành, phát triển các phẩm chất và năng lực thực tiễn của HS. Một số giáo viên chỉ chú tâm vào việc truyền thụ các tri thức khoa học và bỏ qua hoàn toàn việc tổ chức HĐTN cho HS. Một số khác ngại khó nên không đầu tư tổ chức HĐTN theo đúng kế hoạch. Điều đó có ảnh hưởng bất lợi đến việc hình thành cho HS kỹ năng sống, hiểu biết thực tế về đất nước con người, nơi mình sinh sống và thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện. Để quản lý HĐTN qua môn lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang có hiệu quả, phát huy được ưu điểm, khắc phục hạn chế, tác giả đề xuất 05 biện pháp quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang sau:

2.2.1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ, giáo viên về tầm quan trọng của HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang

Biện pháp này nhằm giúp cán bộ, giáo viên có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương. Nhận thức rõ về nội dung, hình thức tổ chức và yêu cầu về năng lực cần có của người giáo viên để tổ chức cho HS tham gia HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương. Biện pháp này sẽ đạt được hiệu quả cao, đòi hỏi cán bộ quản lý, giáo viên cần phải có nhận thức đúng, từ đó mới xây dựng được ý thức thái độ và hành động đúng hướng, thiết thực trong quá trình tổ chức thực hiện và quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương, là cơ sở để hình thành cho HS những năng lực chung như năng lực tự chủ và tự học; giao tiếp và hợp tác; giải quyết vấn đề và sáng tạo và các năng lực đặc thù như: năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp.

2.2.2. Đổi mới công tác lập kế hoạch thực hiện HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang

Biện pháp này nhằm giúp cho cán bộ quản lý và giáo viên làm tốt khâu lập kế hoạch thực hiện HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4,5 theo hướng đổi mới: đúng quy định và phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường, có tính khả thi, nhằm định hướng cho nhà trường trong việc thực hiện, tạo tính chủ động khi huy động các nguồn lực, phối hợp triển khai và đánh giá việc thực hiện các HĐTN cho HS. Đảm bảo tính ổn định tương đối, tính hệ thống và tính định hướng của các hoạt động, tạo môi trường trải nghiệm cho HS để phát triển năng lực và phẩm chất.

2.2.3. Đẩy mạnh công tác triển khai, tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương cho HS các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang

Đây là biện pháp nhằm thúc đẩy cán bộ quản lý tích cực triển khai đến toàn thể cán bộ giáo viên, nhân viên và phụ huynh HS lớp 4,5 về kế hoạch cũng như công tác tổ chức HĐTN cho HS qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4,5 để các thành viên hiểu rõ, nắm vững nội dung, quy trình thực hiện HĐTN. Qua đó, hiệu trưởng cùng với cán bộ giáo viên dạy lớp 4,5 tổ chức thành công HĐTN, tạo động lực để giáo viên tham gia tốt việc tổ chức HĐTN và thu hút đông đảo HS tham gia HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương.

2.2.4. *Chi đạo đổi mới và đa dạng hóa các hình thức tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang*

- Biện pháp này nhằm giúp cho cán bộ quản lý ở trường tiểu học chi đạo giáo viên đổi mới và đa dạng hóa các hình thức tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương, tạo sự hấp dẫn, hứng thú cho HS khi học tập môn lịch sử và địa lý. Qua môn học này, HS được trải nghiệm về kiến thức và rèn luyện các kỹ năng mềm. Thông qua đổi mới các hình thức tổ chức HĐTN, phát triển môi trường học tập, giúp HS tăng thêm sự hiểu biết về lịch sử và địa lý tỉnh nhà, tăng thêm lòng yêu quê hương đất nước, phát triển toàn diện nhân cách HS.

2.2.5. *Tăng cường kiểm tra, giám sát, đánh giá kết quả HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang.*

Biện pháp này giúp cho cán bộ quản lý có cơ sở kiểm tra, giám sát, đánh giá kết quả HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 nhằm kiểm soát chặt chẽ hiệu quả của việc triển khai các hình thức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 theo đúng kế hoạch và đạt được các mục tiêu yêu cầu đặt ra, bảo đảm được tính phù hợp và tính khả thi. Tăng cường kiểm tra đánh giá việc thực hiện kế hoạch tổ chức các HĐTN cho HS để thu thập thông tin minh chứng cụ thể, đánh giá đúng ưu điểm, hạn chế trong việc thực hiện kế hoạch qua đó kịp thời điều chỉnh, khen thưởng, phát huy thành tích, uốn nắn sai lệch đảm bảo hoạt động được thực hiện đầy đủ và có chất lượng.

3. Kết luận

Quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4,5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang là một yêu cầu trong đổi mới giáo dục cần được nhà quản lý giải quyết tốt hơn. Do vậy, việc nghiên cứu, khảo sát thực trạng, đề xuất các biện pháp có hiệu quả để tổ chức thành công HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4,5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang là rất cần thiết. Việc đề xuất các biện pháp có hiệu quả không chỉ nâng cao chất lượng dạy học môn lịch sử và địa lý địa phương lớp 4,5; nâng cao kiến thức cơ bản của chủ đề học tập mà còn giúp HS lĩnh hội kiến thức mới qua trải nghiệm, từ đó nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục và đào tạo của nhà trường. Trên tinh thần đó, tác giả đã đề xuất 5 biện pháp, mỗi biện pháp được đề xuất trên đây đều có tính độc lập tương đối và có tính đặc thù, ý nghĩa riêng của chúng

nhằm triển khai thành công công tác quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương tại các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang. Mỗi biện pháp có thể mạnh riêng nhưng tùy thuộc vào từng điều kiện hoàn cảnh, tùy từng môi trường, nhà trường mà có biện pháp thích ứng, hiệu quả cần thiết hơn. Muốn đạt được hiệu quả tốt nhất trong quá trình tổ chức HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang thì cần thực hiện một cách đồng bộ tất cả các biện pháp; 5 biện pháp là các mắt xích quan trọng trong một chuỗi thống nhất; có mối quan hệ qua lại với nhau, đã được khảo nghiệm về mức độ cần thiết và mức độ khả thi. Kết quả khảo nghiệm cho thấy 5 biện pháp đề xuất đều được đánh giá là cần thiết và khả thi tỉ lệ rất cao, cần được vận dụng vào quản lý HĐTN qua môn học lịch sử và địa lý địa phương lớp 4, lớp 5 ở các trường tiểu học huyện Cái Bè, tỉnh Tiền Giang tùy điều kiện thực tế nhà trường và địa phương.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành TƯ Đảng (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*, Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 về Chương trình giáo dục phổ thông*, Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số 28/2020/TT-BGDĐT ngày 04 tháng 9 năm 2020 về Điều lệ trường Tiểu học*, Hà Nội.
4. Quốc hội (2019), *Luật sửa đổi bổ sung một số điều của Luật giáo dục (Luật số 43/2019/QH14) ngày 14 tháng 6 năm 2019*, Hà Nội.
5. Quốc hội (2014), *Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28 tháng 11 năm 2014 về Đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông (ban hành kèm theo)*, Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Liên, Nguyễn Thị Hằng, Tường Duy Hải, Đào Thị Ngọc Minh (2016), *Tổ chức HĐTN sáng tạo trong nhà trường phổ thông*, NXB. Giáo dục Việt Nam.
7. Trần Văn Dũng, Nguyễn Phúc Nghiệp, Nguyễn Trường Vũ, Nguyễn Minh Hiếu (2018), *Tài liệu dạy học địa lí địa phương tỉnh Tiền Giang*. NXB Giáo dục Việt Nam.